

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on hirvittävä humanitäärinen katastrofi. Kemianteollisuuden jäsenyritykset tuomitsevat Venäjän toimet ja pitävät Venäjälle asettuja pakotteita oikeutettuina. Tässä talouskatsauksessa tarkastellaan kemianteollisuuden Venäjän-kauppaa sekä alkuvuoden suhdan-
netilannetta. Ennen hyökkäystä kemianteollisuuden suhdan-tilanne oli hyvä. Suhdanneodotukset olivat neutraalit.

Kemianteollisuuden yritykset tukevat Venäjälle asetettuja pakotteita

Kemianteollisuus ry:n maaliskuun jäsenkyselyn mukaan 95 % prosenttia yrityksistä pitää EU:n Venäjälle asettamia pakotteita oikeudenmukisina. Yrityksistä 46 prosenttia raportoi käyvänsä kauppaa Venäjän kanssa.

46%

Jäsenyrityksistä käy kauppaa Venäjän kanssa

Venäjälle vietiin euromääräisesti eniten öljy- ja kemiantuotteita

Vuonna 2021 kemianteollisuuden tuotteita vietiin Venäjälle 930 miljoonalla eurolla. Tämä vastasi 7 % koko kemianteollisuuden viennistä.

Koko Suomen Venäjän-tavaraviennistä kemiantuotteet kattoivat 25 % vuonna 2021.

Euromääräisesti eniten Venäjälle vietiin öljy- ja peruskemian tuotteita. Molemmissa ryhmissä viennin arvo oli n. 285 miljoonaa.

Tuoteryhmistä suurin painoarvo Venäjän-viennillä oli maaleilla, lakoilla ja painoväreillä (29 %) ja pesuaineilla ja kosmetiikalla (18 %). Mikäli vienti Venäjälle estyy tai sitä boikotoidaan vapaaehtoisesti, näissä tuoteryhmissä uusia vientimaita on löydettävä eniten.

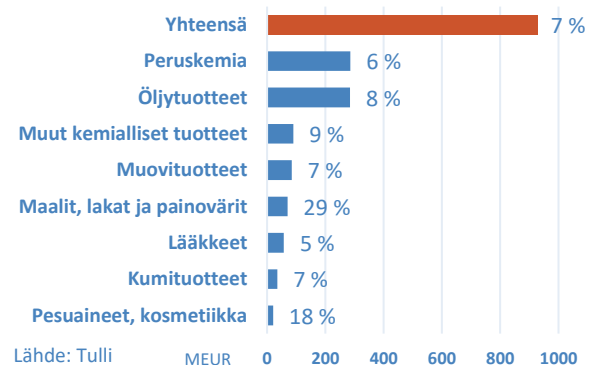
Venäjältä tuotiin Suomeen öljytuotteita ja peruskemian

Kemiantuotteita tuotiin Venäjältä 1,6 miljardilla vuonna 2021. Keskeisiä tuontiartikkeleita erilaiset peruskemian tuotteet, kuten ammoniakki, sykliset vedyt ja lannoitteet. Näitä tuotteita käytetään kemianteollisuudessa sekä sen ulkopuolella.

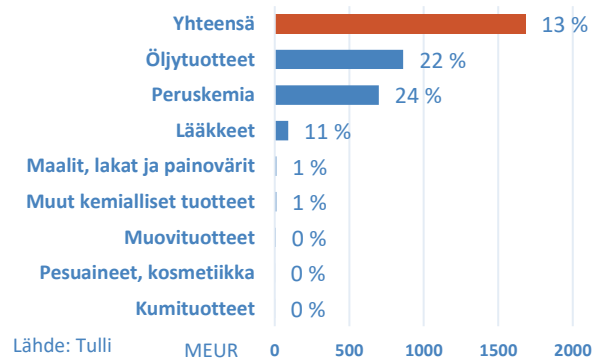
Kemianteollisuudessa käytettyjä raaka-aineita (ei näy oheisessa kuvassa), kuten raakaöljyä ja maakaasua tuotiin Venäjältä sadoilla miljoonilla euroilla.

Tällä hetkellä kemianteollisuuden tuotteisiin ei kohdistus suoria sanktioita. Mutta rahoitukseen, henkilöihin ja kuljetuksiin kohdistuvat sanktiot näkyvät ja tulevat näkymään Venäjän-kaupassa.

Kemianteollisuuden vienti Venäjälle ja viennin osuus koko alan viennistä

Kemianteollisuuden tuonti Venäjälle ja viennin osuus koko alan viennistä

Kemianteollisuudessa suhdannetilanne alkuvuodesta hyvä

Kemianteollisuuden yritysten tämänhetkistä suhdannetilannetta kuvaavat arviot olivat ennen sotaa koko teollisuuden tavoin tavanomaista korkeammalla. Valitsevaa tilannetta koskeva saldoluku oli tammikuussa 33.

Tulevien kuukausien tilaa arvioivat suhdanneodotukset pysyttelivät neutraaleina. Tilanteen ei uskottu olevan paranemassa tai heikkenemässä.

Elinkeinoelämän keskusliiton keräämää suhdannebarometri ilmestyy seuraavan kerran huhtikuussa 2022. Tällöin selviää, miten viimeaikaiset tapahtumat ovat vaikuttaneet yrityksiin. Kemianteollisuuden oman 10–11.3. toteutetun jäsenkyselyn mukaan 86 % yrityksistä koki Venäjän sotatoimista aiheutuneen kriisin haittaavan liiketoimintaansa jonkin verran tai merkittävästi.

Kemianteollisuuden tuotantomäärät kasvusuunnassa

Kemianteollisuuden tuotantomäärät kasvoivat kesäkuukausiin nähden vuoden 2021 loppupuolella ja tammikuussa 2022. Tuotantomäärät ovat kuitenkin edelleen matalampia kuin ennen korona-aikaa. Tämän hetken tuotantomäärien vertailutason vaikuttaa öljynjalostamon lakkautus keväälvella 2021.

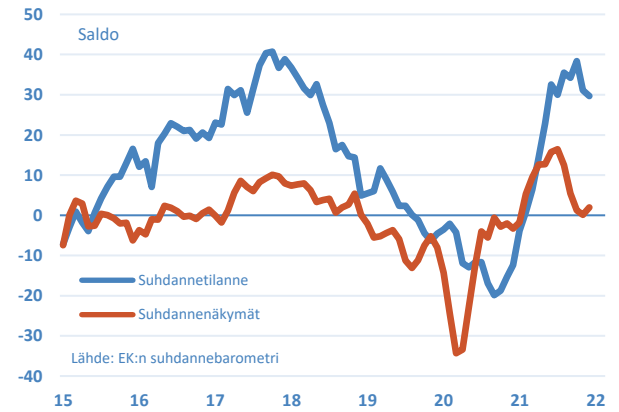
Kemianteollisuuden tilauskanta on keskimääräinen

Kemianteollisuuden tilauskanta on euroissa mitattuna poikkeuksellisen korkealla. Tilauskanta, jota Tilastokeskus mittaa vain peruskemian ja lääketeollisuuden osalta, oli vuoden 2022 tammikuussa 16 % suurempi, kuin kaksi vuotta sitten.

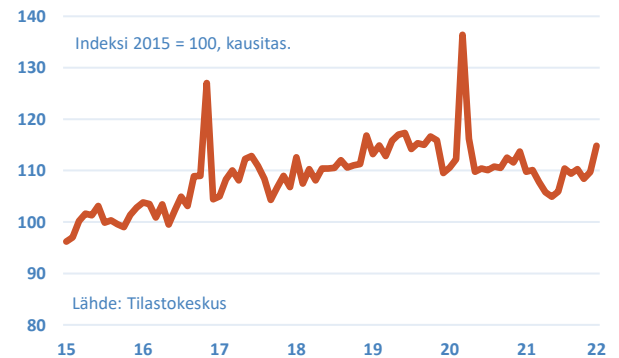
Mikäli tilauskannan muutosta tarkastellaan määrällisesti ja laadullisesti (volyymi), havaitaan tilauskannan olevan likipitään samalla tasolla kuin vuonna 2019.

EK:n suhdannebarometrin tietojen mukaan Kemianteollisuuden nykyinen tilauskanta riittää turvaamaan tuotannon reiluksi kolmeksi kuukaudeksi. Lukema on pitkän aikavälin keskiarvon mukainen. Vuosina 2017–2021 tilausten turvaama tuotanto oli keskimäärin yli neljä kuukautta.

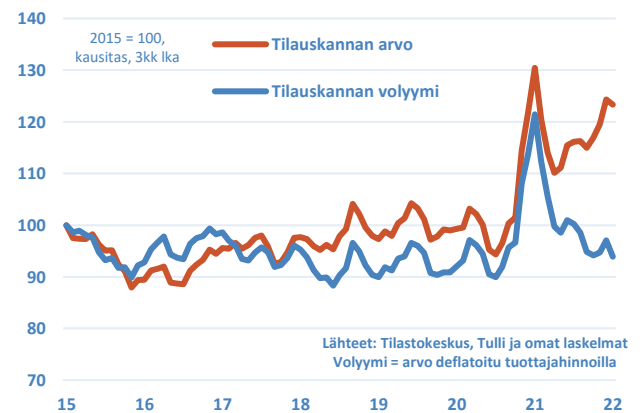
Kemianteollisuuden suhdanteet

Kemianteollisuuden tuotannon volyyymi

Kemianteollisuuden uusien tilausten arvo ja volyyymi

Kohonnut hintataso nostaa myös liikevaihtoa

Kemianteollisuuden yritysten kausitasoitettu liikevaihto nousi joulukuussa 2021 kaikkien aikojen korkeimmalle tasolle. Liikevaihdon muutoksiin vaikuttavat tuotantomäärien lisäksi muutokset tuottajahinnoissa.

Tyypillisesti kemianteollisuuden liikevaihto seuraillee raakaöljyn hintakehitystä. Loka-joulukuussa 2021 öljyn (Brent) keskihinta oli 69 euroa barreliilta, eli noin 86 % vuodentakaisista hintaa suurempi. Vuoden 2022 ensimmäisinä kuukausina raakaöljy on kallistunut yhä.

Tuottajahinnat nousseet etenkin peruskemiassa

Kemianteollisuuden tuottajahinnat ovat nousseet voimakkaasti koronaviruksen aikana. Suurinta nousu on ollut peruskemiantuotteissa, joiden hinta on keskimäärin noussut 40 % vuodessa. Vuoden 2015 tasoon nähden hinnat ovat nousseet 50 %.

Kumi- ja muovituotteiden hinnat ovat nousseet vuodessa 20 %. Lääketeollisuudessa hintakehitys on ollut tasaisempaa.

Öljyteollisuuden tuottajahintoja Tilastokeskus ei julkaise, mutta niiden kehityksestä saa osviittaa seuraamalla raakaöljyn hintakehitystä.

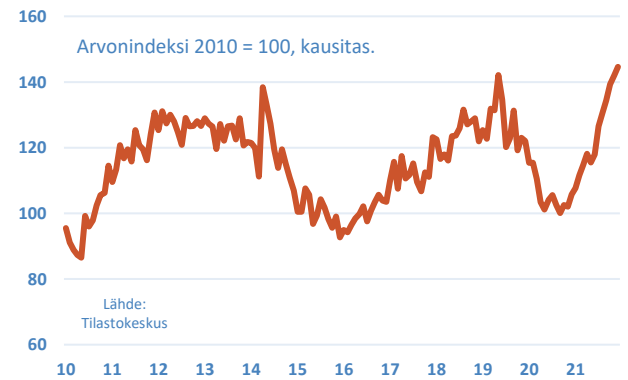
Tuottajahintojen kehityksen taustalla ovat olleet kallistunut energia sekä koronaviruksen aiheuttamat globaalit tuotanto- ja toimitusongelmat.

Raaka-aineiden hinnannousu haittaa yritystoimintaa

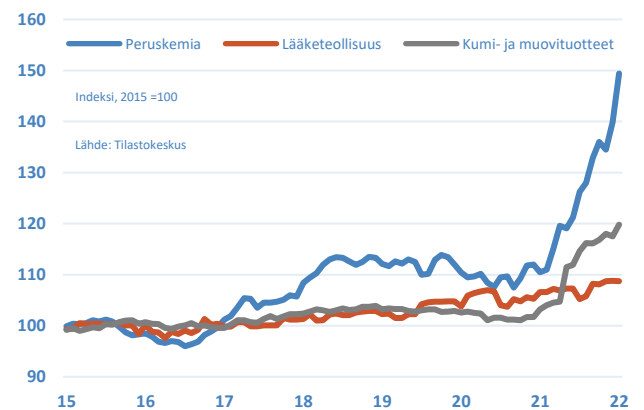
Raaka-aineista ja komponenteista on ollut kuukausikaupalla maailmanlaajuisesti pulaa. Venäjän hyökkäys Ukrainaan ei tule helpottamaan pullonkaulaongelmia, joskin painopistealueet voivat vaihtua.

Tuoreen jäsenkyselyn mukaan ongelmat ovat yhä relevantteja. Raaka-aineiden ja komponenttien hinnannousu haittaa liiketoimintaa 96 % yrityksistä. Yrityksistä 16 % on ollut mahdollisuus siirtää lähes täysimääräisesti tai täysimääräisesti välituotteiden koho-neita hintoja omiin tuotteisiinsa. Vastaavasti 4 % raportoiti, että heillä ei ole mahdollisuuksia siirtää koho-neita hintoja lainkaan, ja 80 % kertoo pystyvänsä siirtävänsä hintoja eteenpäin osittain.

Kemianteollisuuden liikevaihto

Kemianteollisuuden tuottajahinnat

96%

Raaka-aineiden ja komponenttien hinnannousu haittaa liiketoimintaa

Tes-neuvottelut on käyty

Kemianteollisuus ry on neuvottelut talven aikana yhteensä 18 työehtosopimusta. Henkilöstömäärältään suurimmat työehtosopimukset liittyvät kemianteollisuuden toimialaan. [Jäsenistöissä](#) on myös muita toimialoja, joita ei luokitella suoranaisesti kemianteollisuuden alle, ja joiden suhdannetilanne jää tämän katsauksen ulkopuolelle.

Neuvotellut työehtosopimukset ovat malliltaan 1+1-vuotisia. Tämä tarkoittaa, että vuoden 2022 palkkorotukset on sovittu, mutta vuoden 2023 korotuksista tullaan neuvottelemana erikseen syksyn 2022 aikana.

Kemianteollisuuden palkkaratkaisut olivat yleisen linjan mukaisia. Työntekijöiden palkkoja korotetaan tänä vuonna yleiskorotuksella 1,6 % ja yrityskohtaisella erällä 0,4 %.

Toimihenkilöillä yleiskorotus on 1,4 % ja yritysکوhtainen erä 0,5 %. Mikäli toimihenkilöiden yritysکوhtaisen erän jakamisesta ei päästä työpaikalla sovintoon, yritysکوhtainen erä jaetaan siten, että 0,2 % maksetaan yleiskorotuksena ja 0,3 % kohdistamisesta päättää työnantaja.

Ylempien toimihenkilöiden yleiskorotus on 1,0 % ja yritysکوhtainen erä 0,8 % vuonna 2022.

Kemianteollisuus työllistää noin 35 000 henkilöä, ja välilliset- ja tulovaikutukset huomioiden yhteensä noin 100 000 henkilöä. Kemianteollisuuden henkilöstömäärä on ollut stabiili viimeiset vuodet.

BTK-ennusteita tarkennettu alaspäin

Tilastokeskuksen mukaan Suomen talous supistui 2,3 % vuonna 2020. Vastaavasti talous kasvoi 3,5 % vuonna 2021. Vuotta 2022 koskevat talousennusteet ovat menneet uusiksi Venäjän sotatoimien vuoksi.

Suomen tavara- ja palveluvienti Venäjälle kattaa noin 1,2 % bkt:stä. Viennin väijäämättömällä supistumisella on negatiivinen vaikutus talouteen. Lisäksi tuonnin häiriintyminen ja kohonnut energian hinnat aiheuttavat yrityksille ongelmia. Lisäpaineen tuotantoketjuille aiheuttaa paraikaa Kiinassa heikkenevä koronatilanne, johon Kiina on toistaiseksi vastannut lockdowneilla.

Suomen Pankki julkaisi 11.3. [ennusteen](#) tuotannon ja inflaation kehityksestä. Se arvioi tulevaa kahden vaihtoehtoisen skenaarion perusteella. Suomen tämän vuoden bkt-kasvuksi ennustetaan 0,5–2,0 %. Inflaation odotetaan puolestaan kiihtyvän. Joulukuussa 2021 Suomen Pankki ennusti bkt-kasvuksi 2,6 %.

Suomen Pankin talousennuste (maaliskuu 2022)

	Vuosimuutos (%)	2022	2023
BKT	Laskelma 1	2	
	Laskelma 2	0,5	0,5
	Ennuste, joulukuun 2021	2,6	1,5
Inflaatio	Laskelma 1	4	2
	Laskelma 2	5	3
	Ennuste, joulukuun 2021	2,0	1,6

Kemia - osa hyvää elämää

Kemianteollisuus on yksi suurimmista teollisuuden toimialoista Suomessa. Merkittävä osa tuotannosta menee vientiin joko suoraan tai vientituotteisiin käytettyinä raaka- ja tarveaineina. Vastaasti tuodaan sekä tuotannon raaka-aineita että erikoistuotteita.

Kemianteollisuudeksi luokitellaan Suomessa

- Öljy-, kaasu- ja petrokemian teollisuus
- Kemian perusteollisuus
- Kemian tuoteteollisuuden eri toimialat: lääketieteollisuus, muovi- ja kumiteollisuus, kosmetiikka ja pesuaineet, maaliteollisuus

Talouskatsauksen teksti perustuu 15.3.2022 käytössä olleisiin tietoihin.

Lisätietoja

Johtava asiantuntija Sampo Pehkonen

Kemianteollisuus ry
sampo.pehkonen@kemianteollisuus.fi
GSM 040 763 4700

Kemianteollisuus ry

Eteläranta 10 PL 4, 00131 Helsinki
kemianteollisuus.fi

Twitter: @kemianteollisuus